

ئاپل يزم لـ خاى كـ تايدا!.. حـميد تـقوايى.. وـرگـرانى لـ فارسىـو: كاوـ عومـر

□

گفتوگوى بـا وكرائى ئـنتـرناسىـنا

ئىنتـرناسىـنا: بـچون و بـيارـكانى ئـم دوايى ئـجالان
مشتومـكى زـرى لـ نـو خـك و بـتايبـت هـزـ سياسىـكاندا دروست
كردو. بـ بـچونى ئـو بـ كـى گشتى ئـو هـلومـرجانـ چىبون كـ
بوونـ هـى هـوـستـكانى ئـم دوايى ئـجالان؟

حـميد تـقوايى: بـ بـواي من هـوـستـكانى ئـم دوايى ئـجالان
درـئـكراوى لـژىكىانـى ئـو تىـرى و باوـانـى كـ ۲۰ سا
لـمـوبـر خستىـوو كـ بـ ئاپل يزم ناسراو. تـوـر و ناوـكـى ئـم
تىـرىيـ نكـيـكـردنـ لـ دـوـت - نـتـو، كـمـمـگـى مـدـنى و چـمكى
هاوـاتىبوونـ. ئـجالان ئـم چـمك و دىاردانـ بـ درئـنجامى
"مـدـرنىتى سـرمـاىـدارى" دـزانـت و پـيوـاى چارـسـرى سـتم و
هـاواردنـى نـتـو، و تـنانـت هـموو هـاواردن و كـشـكانى
جيهان، گوزـر لـ مـدـرنىتى سـرمـاىـدارىـو بـ "كـمـمـگـى
كـمـمـاىـتىـكان" كـ لـ مىلـلـت و ئايىن و نـتـو و هـز و گروپـ
ئـتنىكىـ جياوازـكان پـكـهاتوون. مـبـستى ئـجالان لـ دىموكراسى،
چـرـكـ لـ دىموكراسى مـزائىك كـ لـسـر بـنـماى هاوسـنگى و
هاوئاـهـنگى نـوان ئـم گروپانـ دامـزراو. ئـم بـچونانـ بـ ئاشكرا
پـستمـدـرنىستى و لـ استىدا گـانـوـى بـ كـمـمـگـى پاشايـتى
خـكـكىـكانى پـش سـرمـاىـدارى. گوزـرى ئـجالان لـ مـدـرنىتى
سـرمـاىـدارىـو، گوزـر نىيـ لـ سـرمـاىـدارىـو، بـكو گوزـر
لـ مـدـرنىزمـو.

كـمـمـگـى مـدـنى كـ بـ بـراورد بـ كـمـمـگـاكانى سـدـكانى ناوـاست
بـهـنگاوـكى گوزـر بـپـشـو دادـنـت، بـنـماى مـدـرنىزمى
سـرمـاىـدارى دـستـكـوتى شـشـ پيشـسازىـكانى ئـوروپا و ئـو
پـشـكـوتنـ فىكرى و زانستى و هونـريانـى كـ پـشـخـى لـ سـردـمى
شـنگـرى و ئـنـسانسدا هـاتـتـ ئاراو.

ئـمـم سـرمـاىـدارى جيهانى لـم دـستـكـوتانـ پاشـكـشى كردوو و
قوتابخانـى پـستمـدـرنىزمىش درئـنجامى ئـم پاشـكـشىـيـ.

باو...بون به كم...مگا فر...ن...ت...و...ي...كان و ديموكراسي م...زائكي كم
خا...ي هاوب...شي فيدرا...يزمي ميللي- ن...ت...و...ي و كم...نفيدراليزمي ج...ري
ئاپ...يزم، زياتر له گ...ان...و... به كم...مگا پاشاي...تي...خ...كي...كاني
س...رد...مي في...دا...ي د...چ...ت تا به...پ...ش...و... ه...نگاونان له م...د...رنيت...و...،
ئ...جالان له ...خند...م...د...رنيت...ت...نانت بوار به ئايين د...كات...و... و به
بند...ماي ...وشتي د...زان...ت كم س...رماي...داری له ناوي بردوو.

ئاپ...يزم له ئاست...كي ف...لس...فيشدا، ناسنام...ي هاوب...شي ئينساني
هاو...اتيان - يان ت...نانت چ...مك و پ...گ...ي هاو...ا...تيوون - به ف...رمي
ناس...ت و له بري ئ...و... ناسنام...ي ميللي - ن...ت...و...ي - ئيتنيكي -
ئاييني تاك...كان به بند...ما داد...نت، له م...وانگ...ي...و... ز...رت...نزيك...له
له كدان...و... و ف...لس...ف...ي سياسي س...رد...مي في...دا...ي، كم بند...ما... و خ... و
تائيف... و ئايين و ن...ژاد بند...ماي مام...كردنبون له گ...تاك و
كم...مگا دا. فر...كولتوري و ...ژ...گ...رايي ف...ره...نگي و نك...يكردن له
به ها م...ي...گشتگير...جيهاني...كان لاي...ن...كي ديكي ئ...م ت...وانين...ن،
كم له ...استيدا د...رئ...نجامي پاش...كشي س...رماي...داری جيهاني...له
ع...لماني...ت و م...د...ني...ت و ئايدياي ئازادي و ي...كساني به ه...موو
تاك...كان، ت...نانت له ه...مان سنور و ئاستدا كم ش...شي گ...وري
ف...نساي و ه...موو ش...ش... به ر...ژوازي...كاني ديكي س...د...ي ۱۸ و ۱۹
پ...رچ...م...كانياني به رزكرد...و... به ناسي...ناليزم له و...اتاني
پ...شن...ك...وتوي خ...ره...اتيدا، يان به ناو د...ست...واژ...كي س...رد...مي ج...نگي
سارد "و...اتاني جيهاني س...ي...م"، پ...ستم...د...رنيزم و ...ژ...گ...رايي
ف...ره...نگي و فر...ك...لتوري، به گ...ان...و... به "ف...ره...نگي خ...ي و خ...ما...ي"
له كد...در...ت...و...، كم شت...كي تر ني...جگ...له ف...ره...نگ و ن...ري...تي...كي پ...ش
س...رماي...داری له و...اتاني جيهاني س...ه...مدا. پيش...سازي، زانست،
كولتور، هون...ر و سكا...لاريزم و به گشتي شارستاني...تي ...ژئاوايي - كم
له ...استيدا دوا د...ستك...وت...كاني شارستاني...ت و پ...شك...وتني م...فاي...تين
- به ناوينشاني ف...ره...نگي ئيمپرياليستي و د...س...ا...تخوازي ...ژئاوايي
...خند...يان له د...گير...ت و د...كر...ند...د...ر...و...، له به...رامب...ريشدا كولتور و
ف...ره...نگي خ...مان...، به ئايين و خورافات و ه...موو ئ...و دواك...وتويان...ي
س...د...كاني ناو...است، كم ه...شتا ...ژ...ه...ات له گ...ي...يدا خ...ي
ي...كلان...كرد...ت...و...، پير...ز و تير...ريز...كراو...، له ئ...ران دواي كود...تاي
۲۸ي موردا، ئال ئ...حم...د نو...ن...رايي...تي ئ...م ديدگاي...ي د...كرد و ئ...م...ش
ئ...چ...لان ه...مان پ...رچ...مي به رزكرد...ت...و...، م...د...رنيت...ي...ك كم ج...گاي
...خند...ي ئ...چ...لان...، له ...استيدا د...ر...ي...ن...كي كم...ك تير...يتر و
سياسيتر...له خ...به...ژئاواييزان...وك...شي...ك...ي ئال ئ...حم...د.

له ...وي سياسي...و... گرنگترين تاي...تم...ندي ئاپ...يزم، نك...يكردن...له
د...و...ت - ن...ت...و...، تا پ...ش ...وخاني ي...ك...تي س...قي...ت، ه...ز...

ناسیځ نالیستګانې کورد له واندېش خودی ئېچلاند و پارتېکې ئېو،
 باوځیان به مافې چارې نوس هېو و به تایبېتیش ئېم "چارې نووس"
 یان به ئېتېنمې، خې بېوې بېرې، یان سېرېبې خېی لېکدې دایېوې.
 پېکھېناني حکومتې خې جېی خې سېر یان وېات و حکومتې تېکی سېرېبې خې
 له حکومتې ناوېندی، تېوېر و بندې مای ئېم ځېلېزې بوو. له دواې
 ځوځانې یېکېتې سېفېت ئېچالان به پېیېوې وکړدنې له یېک بېرمېندی
 ئانارشېستی ئېمرېکایې به ناوې "بوکچین"، نېک هېر هېموو پېرې
 دېوېت و دېسېتې سیاسې دېخاتېلاوې، بېکو ځېشې گرفت و کېشېکانې
 "ګېلی کورد" و هېموو مرېقایېتې به پېکھېناني دېوېتې نېتېوېیې
 دېزانېت. ئېم تېرېه ئېم تایبېتمېندیې "ګېلی کورد" که له
 هېچکاتېکدا و له هېچ بېکېکې مېژویدا خوازېاری حکومت و
 وېاتېکې سېرېبې خې نېبووه، به جېرېک له فېزېلېت بېرز دېکاتېوه و
 بانګېوازی ګېلانی دېکې ناوچېکې و جېهان دېکات کې دېوېتې
 نېتېوېیې تېپېځېنن. بېم شېوېیې له ئاستېکې تېرې و فېلسېفې
 سیاسېدا ئامانجې دېسېتې سیاسې و بېشدارېکړدن له حکومت و
 سېرېبې خېی و ئېتېنمې و خې بېوې بېرې و تېنانېت فېدرالېزمې
 کلاسیکېش وېلا دېخرېت و جېکای خې دېدات به ځېکڅتنې له خوارېوې به
 سېرېوې نېتېوېکان و ئایینېکان و ګروپې ئېتنېکېکان له
 کېمېکاګاندا. ئېم جېرې دېستشېردنې ئېستراتېژېیې له دېسېتې
 سیاسې له ووی تاکتېکېوې هېرجېرې هېوېکې سیاسې و خېبات له
 پېناو بېدېهېناني حکومتېکې ئېتېرناتېف له بېرامبېر حکومتې
 ناوېندېدا دېخاتېلاوې. وازھېنان له دېوېت له ووی تېرېوېوې، له
 پراکېکدا دېبېتې سازش و لېبوردېیې لېکې ئېو دېوېتانی کې هېن.
 بېمجېرې، خېباتې سیاسې دېهېنرېتېخوارېوې به جېرېک له فېرھېنګسازې
 و هېمېتې ځېنېرې و ځېشنگېرې دژ به هېموو حکومت و کېمېکاګانې
 ئېستا کې هېموویان له سېر بندې مای دېوېتې نېتېوېیې پېکھاتوون.
 هېوېستې ئېستای ئېچالان سېبارت به هېوېشانندنېوې پېکېکې و
 ئومېدېوارېون به ئېردېغان و باخچېلی کې ګواېې بېرېوې به
 فېرمېناسېنی مافېکانې ګېلی کورد هېنګاو دېنن، دېرئېنجامېکې
 لېژېکې ئېو دېد و فېلسېفې و ستراتېژېیې سېرېوېیې. دېستشېردن له
 خېباتې چېکدارې له درېژې نېرېتې پېشمېرګایېتې ناسېځ نالېزمې
 کوردېدا له هېلومېرجې ئېمېدا به تېواوې جېکای تېکېشېنن، بېمېم
 اګېیاندنې هېوېشانندنېوې پېکېکې و دېخېشې بې"وېشېوېنن"
 ئېرېنېیېکانې حکومتې ئېردېغان، تېنیا دېتوانېت دېرئېنجامې
 بېروباوېکې بېت کې بېکېم، واقېعې چېنایېتې کېمېکاګا و ئېو
 دېوېتانی کې ئېستا هېن نابېنېت، و مېدېرنېزم بېسېرچاوې هېموو
 نازار و هېاواردنېکان دېزانېت نېک خودی سېرمایېدارې، دووېم، هېچ

ئاسی کی سیاسی و ستراتیژی کی پراکتیکی و واقعیانی نی و ناتوانت ہیبت ب گیشتن ب ی تپیای ئ و ک نفیدرالیزم م زائیکی ک بانگ شای ب دکات.

ئینت رناسی نا: ب چوونی ئو ل س ر کارکردی ی پ گ ل سوریا و ئ زموونی ک بان چیی؟ ئیا ئم د ر ئ نجام کی ئ ر ئی ئا پ یزم نیی؟

ح مید ت قوایی: ئ زموونی ک بان ل ووی گ انی ژنان و کخستنی ک م گ ل س ر بند مای کانت ن کان ئ زموون کی ئ ر نیی. داننان ب مافی پ ل ل ک ز ین ک اندا لای ن کی تری ئ ر نی و پ شک و تنخوازان ی ئ زموونی ک بان نیی. ئم ئ زموون گ و یشای ل ناسی نالیزمی ن ریتی و باوی کوردیدا نیی، ب کو د ر ئ نجامی ئ و بیر ک ان ی ک ئ جالان خستوونی ت و و. ب م پ و یست ئا م ا ژ ب و ب کر ت ک ئ و ی ئم ئ زموون ی مومکینکرد، س ر رک و تنی ستراتیژی نک یکردن ل د و تی - ن ت و یی سوریا ن بوو، ب کو ئ و بارود خ سیاسی تایب تی سوریا بوو. ل ژر فشاری ا پ ینی خ کی سوریا دا، حکوم تی ب شار ئ س د ناچار بوو ک ه ند د س ت ک و ت ب ه ز چ کدار کوردیی کان بدات ب م ب س تی شکست پ ه نانی ا پ ینی گشتی ل س ر تاس ری سوریا دا. ه ز کوردیی ئا پ یست کان سوودیان ل م بارود خ و رگرت و د ستیان گ یشت ب ج ر ک ل ئ ت ن می ل ناوچ کوردنشین کانی سوریا. تایب تم ندیی کی دیک ی ئم بارود خ خ باتی ئم ه زان بوو دژ ب داعش ب هاو پشتی و هاو پ یمانی ل گ ئ ئ مریکا دا، ک ب خ ی فاکت ر کی گرنگیتر بوو ل چ سپا ندنی د س ماتی ی پ گ ل ک بان.

پ گ ی حز ب کوردیی کان ل ه لوم ر جی تایب تی سوریا دا د گم ن بوو ک ناتوانر ت ب ناوچ کانی تری کوردستان گشتگیر ب کر ت، و ت نان ت ئم ل خودی سوریا شدا ناتوانر ت چیت ر ئ و ه لوم ر جی در لژی پ بدر ت. ب ی ناکر ئم ب م د ل ل کی س ر رک و توو ب بیروبا و ی گوز ر کردن ل م د ر نی ت ی س ر مای داری ه ژمار ب کر ت. ئم زیاتر ئاکامی ئ و ش واز ت ق لیدی ناسی نالیزمی کورد ب سودو رگرتن ل ق شت و جیا وازی ناوچ یی کانی ن وان د و ت کان ن ک ستراتیژی ک نفیدرالیزمی دیموکراتیک. ب ای من ت نان ت ئ گ ر حکوم تی ب شار ئ س دیش لان برای ئ زمونی ک بان ن ید ت وانی ب رد وام ب ت. ب ب ی کلاکردن و ل ل گ ئ د س ماتی نا و ندی و ب گشتی چینی د س م تدار ل و ت کدا، ناتوانر ت "ک نفید ا ی دیموکراتیک" ل ب شک ل و ک م م گای دا سازما نبدر ت.

ئینت رناسی نا: ی ک ک ل و با سوخوا سان ی ک خرا و ت و و، ئ گ ری ئ و ی ک ب چوون کانی ئم د وایی ئ جالان ل ژر فشار و ت نان ت

ستراتیژیکى واقعیبینانہ پھیلاؤ و دکات، دستبرداریوں لی خباتی
چکداری، جا بہہ ر نڈاز پیکیش کہ ہلومرج بہ درژ پیدانی لی
ئارادا نہبت، بہ بہ ئووی ہیچ ئیمتیاژ کہ بہ دستبہذت مل نادات.
لہم ووو دتوانین بہین ہوو ستکانی ئم دواپیئی ئجالان
جرکہ لی تسلیمبون، ہروک ونمکردتوو کہ یشی لی
بیروباوئی عقی و خیائی ئودا داکوتاو. بہگشتی قوتابخانہی
پستم درنیزم کہ لی دواى وخانى پککتی سقیت سہریہہدا و
گشیکرد، فرکولتوری و ٹرگہرایى فہرہنگی کہ کارساتی وک
داعش و تاہبان و کماری ئیسلامی لکوتوو، ئمہہ گیشوو بہ
خای کہ تایی خی و بہچونہکانی ئم دواپیئی ئجالانیش، لی ئاستہکی
بنہتیدا، اگہیانندی ئم شکستہی لی بزوتنووئی ناسیہنالیستی
کورددا.

۷ مارسی ۲۰۲۵

لی ژنامہی ئینتہرناسیہناى ۱۱۱۹ بہاوکراوہتوو.

وہرگہرانى لی فارسپوو: کاوہ عومہر

پہداچونہو: ہیوا ئحمہد